

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 24586/2023
17.06.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Дејан Б. Синадиновић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., кога заступа пуномоћник Радован Цвејић, адвокат из ..., ради накнаде, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2919/22 од 13.02.2023. године, у седници одржаној 17.06.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2919/22 од 13.02.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Суботици П 1/22 од 28.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је прецизирани тужбени захтев којим је тражено да се утврди да тужени нема право да експлоатише функционалност софтверске апликације првобитно назване DslrDashboard које су предмет улагања тужиоца преко сајтова

<https://play.google.com/store/apps/details?id=info.qdd&hl=de> и

<https://itunes.apple.com/de/app/qDslrDashboard/id912760548?mt=8>

или на било који други начин, као и да се тужени обавезе да тужиоцу преда софтверску апликацију DslrDashboard са интегрисаним функционалностима које су предмет улагања тужиоца у отвореном формату (Source code), да се тужени обавезе да тужиоцу на име накнаде материјалне штете због прекида пословне сарадње исплати износ од 3.263.052,00 динара, са законском затезном каматом од 17.02.2017. године до исплате и то за материјалну штету насталу због поновног програмирања софтвера за производ тужиоца, кућиште подне камере износ од 2.169.296,00 динара, са законском затезном каматом од 17.02.2017. године до исплате, за материјалну штету насталу ангажовањем тужиоца на изради софтвера за производ тужиоца, кућиште подводне камере у сарадњи са туженим износ од 1.093.856,40 динара, са законском затезном

каматом од 17.02.2017. године до исплате, као и да се тужени обавезе да тужиоцу на име штете због измакле користи због прекида пословне сарадње исплати износ од 3.099.140,00 динара са законском затезном каматом од 14.02.2017. године до исплате. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.055.601,50 динара, а у случају доцње са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2919/22 од 13.02.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију са захтевом за накнаду трошкова.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – други закон) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 1. у вези чланова 231. и 396. ЗПП, јер је оцену доказа извршио првостепени суд, а одлука о жалби је заснована на чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, па нема погрешне примене правила о терету доказивања пред другостепеним судом, који је оценио све битне жалбене наводе и навео разлоге које је узео у обзир по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужени је програмер који се бави израдом софтвера, па је тако израдио софтверску апликацију за даљинско управљање дигиталним камерама за апарат Nikon, под називом DslrDashboard. У септембру 2011. године, тужени је апликацију поставио на интернет са слободним и бесплатним јавним приступом за све заинтересоване кориснике, са отвореним извршним кодом који омогућава давање наређења софтверу да изврши одређене задатке према унапред кодираним инструкцијама без могућности измена и прилагођавања програмираних функција другачијим потребама и са отвореним изворним кодом (open source) који омогућава унапређивање функција и прилагођавање софтвера према потребама корисника. Корисници су се обраћали туженом са захтевима и предлозима на који начин да апликацију унапреди и он је на основу тих предлога радио на унапређењу апликације која је све време била бесплатно доступна у извршном и у изворном коду али је нико други није унапређивао осим туженог. Тужилац је као власник фирме регистроване у Аустрији, чија је основна делатност израда подводних кућишта за фотоапарате и камере за подводно снимање, пронашао на интернету наведену апликацију и у октобру 2012. године, контактирао туженог са предлогом да постојећу апликацију унапреди додатним функцијама, да би је прилагодио свом производу. Тужени је одговорио да ће покушати да унапреди апликацију и постигне функционалности које тужилац тражи али му није гарантовао да ће успети у томе, јер

произвођачи камера не дају све потребне податке о протоколу који користе у камерама и који су неопходни за рад и унапређивање софтвера, указујући да апликацију може бесплатно преузети у изворном коду и даље унапређивати, што тужилац није учинио већ је од туженог тражио да је унапређује. Поводом захтева тужиоца да тужени настави са унапређивањем апликације за његове потребе, контакти и сарадња су настављени, али тужени никада није преузео обавезу да направи програм који ће остварити одређени циљ према захтевима тужиоца, одбијајући да прими новац од тужиоца за услуге унапређења апликације, прихватајући да му тужилац пошаље опрему која је била потребна да би радио на унапређењу апликације. Тужилац је сукцесивно слао опрему коју је тужени користио у наведену сврху и пружао му и другу помоћ која се састоји у консултацијама око развоја програма, тачније око детаља које би требало дорадити и исправити у програму, у тестирању и пружању повратних информација о резултатима развоја програма и успешности његовог функционисања. Тужени је по захтеву тужиоца успео да унапреди неке од функционалности апликације, а неке је унапређивао и по захтевима других корисника, док неке од функционалности које је тужилац тражио није постигао. Наведена сарадња је трајала око три године и за то време апликација је са свим унапређењима била јавно и бесплатно доступна преко интернета и у извршном и у изворном коду, како тужиоцу тако и свим другим заинтересованим корисницима којих је било све више, а тако је и даље, будући да тужилац, као и сви други могу бесплатно да је преузимају са отвореним кодовима и да је даље унапређују за своје потребе. Тужилац је унапређену апликацију користио на својим подводним кућиштима, које је продавао купцима. У међувремену током 2014. године, тужени је развио нову апликацију под називом „qDslrDashboard“ коју је такође поставио на интернет на бесплатно коришћење у почетку, док се тестирала, па је тако и тужилац могао бесплатно да је користи и тужени је усавршавао у складу са захтевима бројних корисника, пошто су за ту апликацију били заинтересовани фотографи из целог света и тада је био слободан и бесплатан приступ извршном коду, али никада ником није био омогућен слободан приступ изворном коду нове апликације. Нова апликација је преузела функционалности претходне апликације али је написана у другом програмском језику, има знатно више функција, опслужује више модела фотоапарата, ради на више оперативних система и међу њима постоје квалитативне и квантитативне разлике утврђене вештачењем. Нову апликацију тужени је почео да продаје средином 2014. године, на платформи IOS на којој је могао да се купи њен извршни код који је у то време на осталим платформама још био бесплатан, а касније не, али никада никоме није био омогућен приступ изворном коду нове апликације. Тужени никада није преузео обавезу да омогући тужиоцу приступ изворном коду нове апликације, а тужилац га је контактирао и тражио да му преда изворни код, што је тужени одбио без потписивања уговора. Затим је тужилац захтевао да му тужени врати део опреме, што је тужени и учинио, враћајући опрему у вредности од 500 евра, док су остале ствари у вредности од 6.141,52 евра. Током 2015. године тужиочеви потенцијални купци заинтересовани за куповину подводних кућишта, имали су камере за које је било потребно даље прилагодити софтвер кућишта, па је тужилац о томе обавестио туженог са упутствима шта би требало да уради, али тужени није поступио по његовом захтеву. Како је дошло до прекида сарадње, неки заинтересовани клијенти су одустали од куповине подводних кућишта, због чега је тужилац од туженог захтевао накнаду измакле користи у износу од 3.099.140,00 динара. Тужилац је ангажовао друге програмере за израду новог софтвера за подводна кућишта којима је за то платио 2.169.196,00 динара. Вештачењем је утврђено да је вредност тужиочевог уложеног рада на унапређењу апликације 1.093.856,00 динара. Након прекида сарадње, тужени нову

апликацију продаје на сајтовима и линковима који су наведени у изреци побијане пресуде на тај начин што је извршни код нове апликације свима доступан уз плаћање одговарајуће накнаде, док изворни код није доступан на било који начин. Првобитна апликација је остала и даље бесплатна и у извршном и у изворном коду.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбене захтеве тужиоца као неосноване, налазећи да парничне странке нису закључиле ауторски уговор, нити уговор о наруџбини ауторског дела, нити је тужилац доказао постојање сагласности воља око битних елемената неког неименованог, двострано теретног уговора у време када је започета, а затим и трајала сарадња са туженим. Тужени је означен као аутор првобитне апликације DslrDashboard (open source) и спорне нове апликације qDslrDashboard приликом њиховог објављивања постављањем на интернет, па није у обавези да доказује чињеницу ауторства, већ је на тужиоцу био терет доказивања да има права у односу на ауторско дело туженог по одредбама Закона о ауторском и сродним правима. Тужилац може и даље да преузима и користи бесплатно првобитну унапређену апликацију (са извршним и изворним кодом), те да је унапређује, дорађује и прилагођава за потребе својих подводних кућишта преко других програмера, а у могућности је да користи и нову апликацију са извршним кодом уз плаћање новчане накнаде. Ангажовање тужиоца, као и предаја опреме туженом (која је остала код туженог у вредности од 6.141,52 евра и коју тужилац не потражује) имало је за сврху да тужени својим стваралачким радом унапреди првобитну апликацију за потребе тужиоца, ради уградње и продаје подводних кућишта, без новчане накнаде туженом, чиме је остварена сврха ангажовања тужиоца и постигнута одређена сразмера узајамних давања. При том тужилац на коме је био терет доказивања није дао прецизне податке о томе колику је корист остварио (приходовао) продајом својих кућишта са интегрисаном апликацијом туженог, за коју није плаћао новчану накнаду до прекида сарадње. Зато нема право на заштиту ауторских права и накнаду тражене материјалне штете због прекида пословне сарадње.

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијом тужиоца указује на погрешну примену материјалног права.

Према члану 2. Закона о ауторском и сродним правима ("Сл. гласник РС", бр. 104/2009 од 16. децембра 2009. године како је гласио до измене 66/2019) ауторско дело је оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину и начин испољавања, као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине. Ауторским делом сматрају се, нарочито, поред осталог, писана дела (књиге, брошуре, чланци, преводи, рачунарски програми у било којем облику њиховог изражавања, укључујући и припремни материјал за њихову израду и др.).

То значи да су рачунарски програми заштићени као писана дела, а по члану 6. ауторскоправном заштитом нису обухваћене опште идеје, поступци, методе рада, или математички концепти као такви, као и начела, принципи и упутства који су садржани у ауторском делу.

Аутор је физичко лице које је створило ауторско дело. Аутором се сматра лице чије су име, псеудоним или знак назначени на примерцима дела или наведени

приликом објављивања дела, док се не докаже друкчије. Аутор дела је носилац ауторског права, а поред аутора носилац ауторског права може бити и лице које није аутор, а које је у складу са овим законом стекло ауторско право (члан 9. Закона). По члану 10. коаутор је физичко лице које је заједничким стваралачким радом са другим лицем створило дело. Коаутори су носиоци заједничког ауторског права на коауторском делу, ако овим законом или уговором којим се уређују њихови међусобни односи није друкчије предвиђено. За остваривање ауторског права и преношење тог права неопходна је сагласност свих коаутора. Коаутор не сме ускратити своју сагласност противно начелу савесности и поштења, нити чинити било шта што шкоди или би могло шкодити интересима осталих коаутора.

По члану 95. закона уговором о наруџбини ауторског дела аутор се обавезује да за наручиоца изради ауторско дело и преда му примерак истог. Наручилац има право да објави дело и да стави у промет примерак дела који му је аутор предао, а аутор задржава остала ауторска права, ако уговором о наруџбини није друкчије одређено. Ако је на основу уговора о наруџбини ауторског дела израђен рачунарски програм, наручилац стиче сва права искоришћавања рачунарског програма, ако уговором није друкчије одређено. Наручилац ауторског дела по члану 96. има право да усмерава и контролише поступак стварања дела, али не и да тиме суштински ограничава слободу уметничког, стручног или научног изражавања аутора.

У конкретном случају тужени је аутор апликације DslrDashboard, коју је у септембру 2011. године поставио на интернет, са слободним и бесплатним приступом за све заинтересоване кориснике, са отвореним извршним кодом и са отвореним изворним кодом (open source) који корисницима омогућава унапређивање функција и прилагођавање софтвера потребама корисника. Између парничних странака је остварена сарадња, по предлогу тужиоца да тужени унапреди постојећу апликацију додатним функцијама, како би је прилагодио свом производу (подводна кућишта за фотоапарате и камере), што је тужени прихватио без уговорене накнаде и обавезе да оствари одређени циљ према захтевима тужиоца. Наведена сарадња је трајала око три године и за то време апликација је са свим унапређењима била бесплатно доступна преко интернета и у извршном и у изворном коду (тако је и даље), како тужиоцу који је унапређену апликацију користио на својим подводним кућиштима, ради продаје, тако и свим другим заинтересованим корисницима, уз могућност да је преузимају са отвореним кодовима и даље унапређују за своје потребе. С обзиром да је апликација рачунарски програм дизајниран да помогне кориснику да изврши одређени задатак, те да је апликација DslrDashboard (open source) чији је аутор тужени, рачунарски програм заштићен као писано дело, а да ауторскоправном заштитом нису обухваћене опште идеје, поступци, методе рада, или принципи и упутства који су садржани у ауторском делу, то следи да су неосновани наводи тужиоца о коауторској улози у унапређењу функција наведене апликације и стварању нове апликације под називом „qDslrDashboard“ која није слободна у приступу изворном коду. Ангажовање тужиоца, као и предаја опреме туженом, по правилном становишту другостепеног суда је имало за циљ да тужени својим стваралачким радом, без накнаде, унапреди апликацију DslrDashboard за потребе тужиоца, ради уградње и продаје подводних кућишта, при чему је таква унапређена апликација и даље слободна и тужиоцу на располагању да је користи.

Парничне странке нису закључиле ауторски уговор, нити уговор о нарудбини ауторског дела, нити је тужилац доказао постојање сагласности воља око битних елемената неког другог неименованог, двострано теретног уговора, да би се на њихов правни однос могле применити одредбе Закона о облигационим односима у погледу, права на накнаду штете због повреде уговорних одредаба које из њега произилазе. Супротно ревизијским наводима о протеку рокова, са позивањем на члан 70. Закона о ауторском и сродним правима, нижестепени судови су сразмеру узајамних давања ценили у контексту природе остварене сарадње парничних странака и евентуалних права и обавеза, односно права на накнаду штете, поводом процењене вредности ангажовања тужиоца, као и користи остварене продајом кућишта са интегрисаном апликацијом, за коју тужилац није плаћао новчану накнаду и која је била и остала слободна за коришћење (са извршним и изворним кодом), уз могућност да је унапређује, дорађује и прилагођава за потребе својих производа.

Нова апликација „qDslrDashboard“ је преузела функционалности претходне апликације DslrDashboard (open source), али је написана у другом програмском језику, има знатно више функција, опслужује више модела фотоапарата, ради на више оперативних система и међу њима постоје квалитативне и квантитативне разлике. Тужени је створио нови рачунарски програм, самостално заштићен као ауторско дело, па се указивање тужиоца на сопствени допринос на унапређењу претходне апликације не може сматрати коауторством, јер нема стваралачког рада тужиоца у смислу члана 10. Закона о ауторском и сродним правима у односу на нову апликацију као рачунарски програм и засебно ауторско дело. Зато су као неосновани оцењени и сви остали ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

Захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен, на основу члана 154. став 1. ЗПП, јер ово правно средство није било нужно ради вођења парнице.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић